

Acta Bricolensia

8/2024

En loge blir till – Örebro Par Bricole

av

Marcus Willén Ode

Acta Bricolensia är Sällskapet Par Bricoles serie med digitala artiklar publicerade av Den Bacchanaliska Akademien

Redaktion

Christer Alexandersson, Dan Ekström, Hans Gillgren,
Mats Hayen och Peter Lind

En loge blir till – Örebro Par Bricole

Marcus Willén Ode

En lysande dag i början av april 2003 öppnade Stor-Mästare Sven-Olof Forselius porten till Stamhuset på Urvädergränd.

Undertecknad och Tomas Rådehed – bricolister sedan ett par år, med Hans Gentzel och Martin Stugart som faddrar – bjöds in och uppför trappan till Högste Styrandes lilla rum, där samtalet genast tog fart.

Vårt brev om att bilda en bricolistisk utpost i Örebro hade gjort S-O entusiastisk, att mötet ägde rum på Stor-Mästarens egen födelsedag bidrog säkert till munterheten. Tidigt i samtalet enades vi om att bilda en förening.

Det blev *Bricolistiska Sällskapet i Örebro*.

Målet var att på sikt bilda en loge, men S-O beskrev också hur Sundsvalls PB efter instiftandet 1985 hade drabbats av stora bakslag. Det var anledningen till att Örebroföreningen inrangerades som en informell talanggrupp under Arbets-Gradernas Ordförande.

Särskilt angeläget för S-O var att föreningen hade ett eget emblem och en rockslagsnål redan från start. Vi hade förberett några uppritade förslag och han fastnade för det med örnen från Örebro stadsvapen som ”badade” i tratten.

Örnen såg surmulen ut, och vi skrattade åt tanken att den behövde muntras upp. Duon från Örebro hade redan värvat Bacchi Riddersmän och samtalet övergick till nästa fråga.

Den rörde inbjudan till en allmän sammankomst. S-O svarade leende att han och Anders Thuresson, Ordförande i Arbets-Gradera, med glädje skulle närvara. En fördel han uppmärksammade var att Moderlogens bröder skulle kunna besöka festligheter i Örebro och tidsmässigt kunna återvända till huvudstaden samma afton.

Efterföljande lunch avnjöts på puben i hörnet Urvädersgränd och Götgatan. Vi besökande åt fläskkarré på spett och S-O laxtallrik.

Under måltiden gick Stor-Mästaren – efter tystnadslöfte – genom tematiken från första arbetsgraden till Svarta Korset. Jag noterade hans motivering: ”för att ni ska se linjen genom gradsystemet”.

Bricolistiska Sällskapet

Den 12 maj 2004, ett år efter Stockholmsvisiten, grundades *Bricolistiska Sällskapet i Örebro* av ett femtontal glada män samlade till middag på italienska restaurangen ISOMAC, Engelbrektsgränd 8.

Stadgarna författades genom korrespondens med Anders Thuresson. Undertecknad, Marcus Willén [Ode], valdes till ordförande, Tomas Rådehed till vice ordförande och Per-Ove Pettersson Forest till kassör – ett triumvirat som skulle komma att bestå ända till år 2022.

Instiftandet ägde rum den 4 september 2004 på Örebro länsmuseum, salen i norr mot slottet. Allt började med att Thuresson svängde upp på trottoaren och parkerade tvärt till höger om Carl Frisendahls skulptur ”Vildsvinet”, ut klev S-O med sitt omisskännliga leende – festen kunde börja!

Denna allmänna sammankomst en ljus höstdag innehöll allt bricolistiskt som tänkas kan och samlade trettio bröder.

”Örebros stadsvapens örn och Par Bricoles tratt”.
Logestandar skapat av Ola Lundin för Örebro Par Bricole.
Foto: Örebro PB.

En kvartett sjöng Bellmanvisor. Ordföranden, S-O och Anders Thuresson höll tillskyndande tal, teatern roade,

”Solen glimmar” framfördes av tenoren Gunnar Misgeld.

Under ”Så lunka” vandrade samtliga till stora tavel salen intill, mot atriumgården, för kalas med tillhörande måltidsritual. Som ett allmänt tecken formade alla en tratt/svamp med uppåtkupade händer, var gång tecken påkallades. I denna stund var alla bröder – från Stor-Mästare till Bacchi Riddersmän.

Den andra sammankomsten hölls i den gamla skolsalen högst upp i den medeltida trivialskolan, numera Nikolai församlingshem, gästad av Broder Christer Alexandersson med musikerfölje.

Den uppslupna festen hölls i den stora salen i Rådshedsparadvåning på Drottninggatan 32, varunder sällskapetets röda standar invigdes, tillverkat av Ola Lundin.

Vilka krav ställdes på att grunda en loge? Stor-Mästaren hade gett Mårten Levin och Claës Breitholtz (som var med vid bildandet av Sundsvalls PB) i uppgift att utreda saken, och 2005 sände de oss promemorian ”Att bilda en dotterloge – är det så lätt som det verkar?”.

I Örebro hörsammade vi deras deviser ”Skynda långsamt!” och ”Hellre litet och bra!” Till kravbilden hörde ett-hundra recipierade bricolister, varav flera med högre grader, en stabil ekonomi och talanggrupper verksamma inom kör, musik och teater.

Den första motgången kom från ”Bacchi Barn”, det vill säga att de flesta aktiva och ledande fick barn ungefär samtidigt. Den 28 maj 2005 samlade årshögtidsdagen endast sju personer till kalas uppe på vattentornet Svampen, men fler anslöt i punschens och brödrasångens tecken när vi drog till Björn Lindqvists lusthus, Brunnstorpsvägen 17.

Nu startades Resebyrån.

Den ordnade utfärder till Stockholm och dotterloger. Och festerna avlöste varandra under åren som följde: Biolkemässen (I3), Cajsas Wargs hus i Wadköping, Krutkällaren i Södra vattentornet, Gåsagille i en tåghall på Centrala verkstäderna (Södra Grev Rosengatan 33), Slottsskänken å Örebro slottskällare, Margareta festvåning, och restaurang Harrys högst upp på Hamnplan 1, samt Stora Hotellets festsal (i närvaro av Pino Pilotti, Stor-Mästare 2007–2016, och Torsten Le-man, Styrande Mästare i Göta PB). Ständiga byten av festlokal ingick i styrelsens strategi att göra festerna unika och omtalade.

Primus motor inom ceremonielet var under tidiga år Mats-Olof Lindh, biträdd av Marc Johansson. Daniel Eriksson tog senare över staven och byggde upp graderna fram till logebildandet, varefter Johan Hellsten tog vid. Kansli och sekretariat utvecklades enträget av Fredrik Rahm.

Ett udda inslag var att Sällskapet tidigt skapade en mindre mynt- och medaljsamling, med fokus på mynt från 1779 och Bricoliana. Arkivet inrättades på ArkivCentrum redan 2005.

Under 2006 lanserades rockslagsnålen som tilldelades medlemmar i föreningen och gästande bricolister. En årlig matrikel bidrog till sammanhållningen och Bricolistiska sällskapets sångbok förenade alla i muntra visor och det Bellmanska arvet.

Eftersom den lokala närvaron inte renderade medaljer på Par Bricoles medaljstege beställdes förtjänststecken av bronsgjutare Mats Johansson, Örebro, och trattar av silversmed Marie Spjuth, Glanshammar.

Det lokala uttrycken stod ständigt i fokus, genom sinnesrörelser vilka kommit att diagnosticeras som ”närkomani”.

Vid kalas sjöngs ”Till Närke” solo av en broder stående på stol. Köken knöt an till Cajsas Wargs kokkonst och bröderna samlades regelbundet för att besjunga henne i födelsehuset

i Wadköping, där hon allt som oftast närvarade i egen hög person. Det dracks OP under förevändning att den var instiftad av Olaus Petri, och örnen i stadsvapnet, liksom Närkes landskapsvapen med rött och silver, dök upp i alla möjliga sammanhang.

Även teatergruppen framförde ett otal tablåer och störande moment med närkienska ambitioner, samt kammarspexen Bernadotte (2009) och Tre sessor (2010).

Förvaltningen och drätseln leddes förtjänstfullt av Per-Ove Pettersson Forest. Ekonomin var stabil, och den till en början blygsamma omsättningen steg år för år. Kapitalet var ständigt lågt eftersom det gjordes kostsamma investeringar i rekvisita och medaljer, samtidigt som matens kvalitet prioriterades högt. Måltids- och årsavgiften vägdes på guldväg, särskilt som alla bröder betalade full avgift till Moderlogen och därtill årsavgift till Bricolistiska Sällskapet.

På Örebro slott höjdes år 2008 årsavgiften ”dramatiskt” från 222 till 222,22 kr! Slottsfonden instiftades i syfte att en dag förvärva Örebro slott (eller motsvarande ordenshus)!

År 2010 flyttade Sällskapet in på Frimurarholmen och höll sammankomsterna i Johannessalen. Nomadtiden var över, påkallat av det allt större antalet måltidsgäster och behovet av förrådsutrymmen. På frimurarvinden förvarades nu en mängd inventarier: kulisser, inskrivningsbok, klubbor, stavar, bord, dukar, tavlor, lampor, ljusstakar, 1700-talsdräkter, peruker, medaljer, tunnor och en mängd andra rituella föremål som tillverkats för olika ändamål.

Den Blivande Logen Par Bricole

År 2010 sammanställdes en utvecklingsplan med Henrik Mickos, Ordförande i Arbets-Graderna sedan 2007.

Fotografier från logeinstiftandet i Örebro den 18 november 2017.
Övre bilden: Tomas Rådehed, Marcus Willen Ode och Per-Ove Pettersson Forest. Nedre bilden: Styrande Mästare i Örebro PB Marcus Willén Ode skakar hand med Sällskapets Stormästare Henrik Mickos.
Foto: Anders Elerud.

Tanken var att arbetsgraderna skulle genomföras i Örebro, av Moderlogens ämbetsmän, men att varje ämbetsmannapost även var besatt av en så kallad ”skugg-ämbetsman” från Örebro som lärdes upp och slutligen uppbar ämbetet helt och fullt.

För att detta skulle kunna genomföras antogs nya stadgar och skrevs ett avtal mellan Moderlogen och *Den Blivande Logen Par Bricole* – Sällskapet namn från 2011.

Överenskommelsen reglerade vilken enhet som skulle bära vilka kostnader, hur överlämningen av grader skulle gå till, samt att Moderlogen vid varje gradgivning skulle ha en representant närvarande. Men det mest avgörande var att föreningen strukturellt ombildades till en deputationsloge, där alla ämbeten formerades, även om de ännu inte hade fått officiell status. Avgörande var att blivande Styrande och Riddare-Officianter utbildades och åtog sig att långsiktigt utvecklas till ämbetsmän i den kommande Logen.

Den 29 oktober 2011 instiftades således en deputationsloge under Moderlogen, för givande av arbetsgraderna. Det skedde under ”Slottsfesten”, i samverkan mellan Moderlogen och Den Blivande Logen Par Bricole – under ledning av Henrik Mickos, Ordförande i Arbets-Graderna i Moderlogen – med inbjudna bröder från hela riket.

Örebro Slott fylldes till bredden under ett färgsprakande ordenskapitel i Vasasalen, efterföljt av ett hejdundrande Högtidskalas i Rikssalen.

Åren därefter introducerades graderna efter mönstret 1-4-3-2. Ekonomin förstärktes efter att föreningen äntligen beviljats alkoholtillstånd för festerna. Under denna tid konstituerades även flera talanggrupper med stiftelseurkunder: Den Bacchanaliska Kören 2009, Den Bacchanaliska Musiken 2012, Den Bacchanaliska Teatern 2013 och slutligen De Bacchanaliska Lekarne 2016.

Talekonsten frodades, särskilt genom Broder Lars Hagstedts allitterationsdikter, ömsint framförda med dräpande häcklingar av de Styrande.

En kopia av Nationalmuseums Bellmanbyst köptes in 2012. Det var också under 2010-talet som bricoleriet i Örebro började informera om verksamheten i varje nummer av tidskriften EVOE.

Sällskapet köpte under denna tid in ett porträtt i olja av Maria Röhl föreställande Pehr Westerstrand (1852), Stormästare i Par Bricole 1833–57.

Som kuriosas kan även nämnas att Sällskapet 2012 via ett auktionshus ropade in antika ämbetsmannatecken för Ordförande och Vice Ordförande, troligen från Wisby Par Bricole som verkade under 1850-talet.

Det Lysande Sällskapet Örebro Par Bricole

Slutligen beslutade Högste Styrande i Par Bricole, med stöd i Dotterlogerna, att logebildandet kunde beviljas, och föreningen erhöll fullmakt att ombildas till en reguljär och självständig loge.

Åren 2016–2017 blev därför synnerligen intensiva.

Om Slottsfesten hade samlat tvåhundra bröder så väntades upp till tusen besökare till logeinstiftandet. Anmälningsidan gick varm, och kalaset kom att omsätta drygt en miljon kronor.

Samtidigt immatrikulerades överste Einar Lyth (vilken tjänstgjort som adjutant hos Carl XVI Gustaf 1968–1980, därefter var han överadjutant) i Örebro, efter trettio års bortavaro från Moderlogen. Det ledde till att ”Överstens brännvin”, som Lyth författat texten till, ställdes på körens standardreportoar.

När Äkta Örebro Överste Brännvin återlanserades under Hindersmässan 2018 gjordes det simultant på fester i såväl arbetsgraderna som i Bergshandteringens vänner.

Det Lysande Sällskapet Örebro Par Bricole instiftades den 18 november 2017 på Conventum, Fabriksgatan 19.

För det tillfället omarbetade Stor-Mästare Henrik Mickos ritualen för installation av loge till att involvera Styrande från alla dotterloger. En specialskriven kantat framfördes.

Vid middagen serverades en kulinarisk måltid av lokala råvaror. Medaljer utdelades *en masse*: invigningsmedaljen, Sista Hjälpn (till medverkande och funktionärer), samt rockslagsnålen ”Örnen har landat”. Till anekdoterna hör att Conventums öllager tog slut, varför Stora Hotellets personal kontaktade stadens krögare för bistånd i nödens stund.

Epilog

Epilogen följer en kurva av både medgångar och motgångar. Robert Österlund ledde såsom Ordförande Arbets-Graderna med muntert ordningssinne.

Den 27 januari 2018 sammanträdde Styrande Rådet för första gången och valde Marcus Willén Ode till logens förste Riddare av Svarta Korset.

Coronapandemin utbröt i januari 2020 och frös allt fysisk verksamhet under drygt två år, samtidigt som digitala fester och telefonkedjor bidrog till att bibehålla gemenskapen.

Samma vår uppstod en segdragen hyrestvist med Byggnadsbolaget Engelbrecht och indirekt Svenska Frimurare Orden. Som en direkt konsekvens flyttade Sällskapet till Odd Fellow-huset, Köpmangatan 7, i december 2020. Tvångsflyttningen förbyttes i en nystart med bättre lokaler för både fest och förvaring.

Styrande Mästare Broder Marcus Willén Ode i talarstolen under logeinstiftandet i Örebro den 18 november 2017.

Foto: Anders Elerud.

Ekonomin stärktes, det totala antalet ledamöter ökade och gradgivningarna var välbesökta.

År 2022 ägde det första skiftet av styrande i logen rum, med Tomas Rådehed som ny Styrande Mästare, en naturlig utveckling.

Installationshögtiden andades framåtanda mot Guvenörs- och Riddargrader, med ämbetsmän sprudlande av energi och espri.

Min broderliga tacksamhet riktas än idag till Logens Ledamöter, liksom till konterfejare Per Jadéus för rollporträttet över mig såsom Styrande Mästare, samt till träbildhuggare Christer Björkman, Stockholm förgyllning och bildhuggeri för ramorneringen.

I och med styrandeskiftet påbörjades en ordnad, munter och förtrolig överlämning av såväl fackla som Lampan, från oss grundläggare till kommande generationer av bricolister i Örebro!

Marcus Willén Ode

Ordförande i Bricolistiska Sällskapet i Örebro 2004–2011

Ordförande i Arbets-Graderna i Örebro BS 2011–2017

Styrande Mästare i Örebro Par Bricole 2017–2022